

Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging har på oppdrag fra Helsedirektoratet etablert et nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling.

Bakgrunn

En nasjonal registerstudie¹ har vist at nesten halvparten av de som dør i selvmord i Norge har hatt kontakt med spesialisthelsetjenestene for psykisk helse og rus siste år før dødsfallet. Det har ikke eksistert noen løpende systematisk innsamling av data på selvmord under og etter behandling i disse tjenestene. Vi vet derfor svært lite om pasientene, behandlingen de mottok og omstendigheter rundt hendelsene. Mangelen på kunnskap har gjort det vanskelig å utvikle forebyggende tiltak i helsetjenestene og begrenset muligheten til å evaluere virkningen av tiltak.

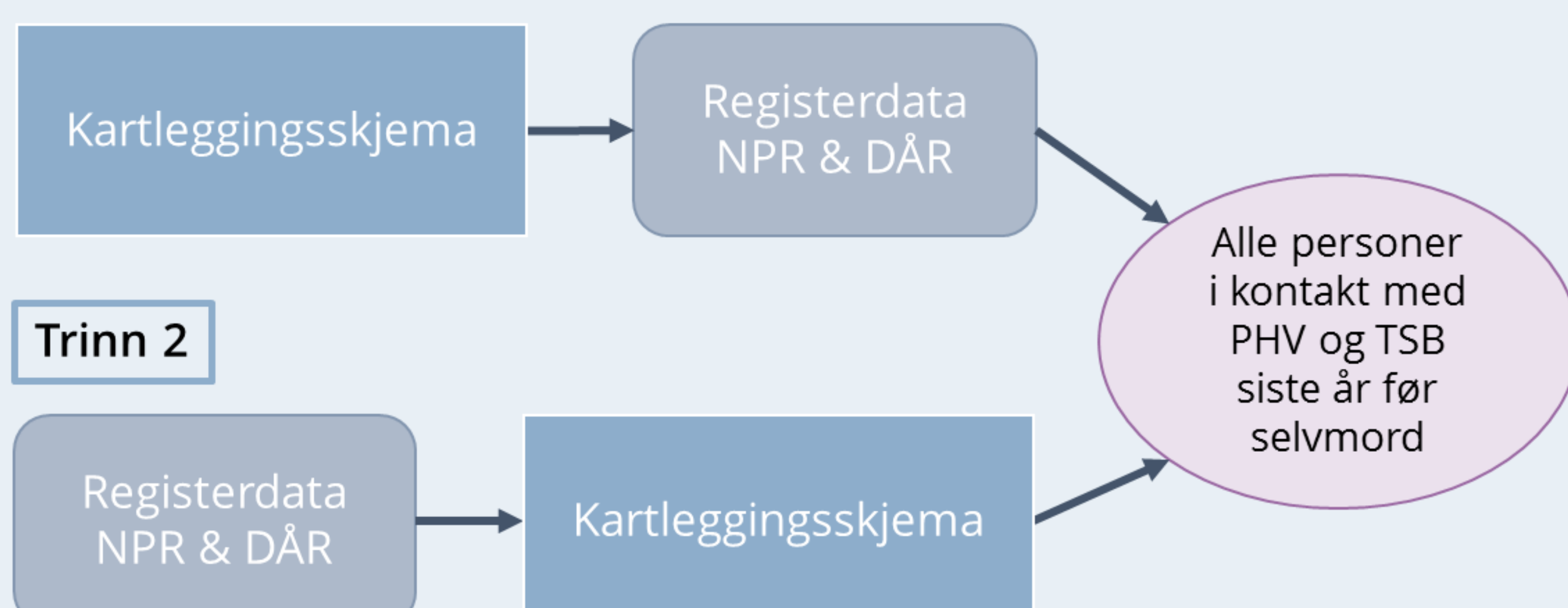
Formål

1. Identifisere alle selvmord under behandling og i de 12 første månedene etter behandling i psykisk helsevern for voksne, psykisk helsevern for barn- og unge, tverrfaglig spesialisert rusbehandling og avtalespesialister innenfor disse tjenestene.
2. Innhente systematiske opplysninger om pasientene, behandling og omstendigheter ved dødsfallet med sikte på å identifisere svikt på systemnivå, områder for iverksetting av forebyggende tiltak, samt utvikling og evaluering av slike tiltak på gruppenivå.

Kartleggingssystemet undersøker *ikke* enkelttilfeller av selvmord.

Datainnsamling

Trinn 1

1. Helsevirksomhetene registrerer alle kjente selvmord ved å fylle ut kartleggingsskjemaet. Kobles deretter med registerdata fra Norsk pasientregister (NPR) og Dødsårsaksregisteret (DÅR).
2. En årlig sammenstilling av DÅR og NPR identifiserer selvmord som ikke er registrert i trinn 1. Kartleggingssystemet gir beskjed til virksomhetene, som registrerer de aktuelle pasientene på samme måte som i trinn 1.

Hva skal registreres?

Alle **selvmord** og **dødsfall med usikker årsak** der:

- pasienten var under behandling i psykisk helsevern eller tverrfaglig spesialisert rusbehandling (samt avtalespesialister innenfor disse tjenestene) på dødstidspunktet.
- pasientens behandling var avsluttet, men vedkommende hadde vært i kontakt med de aktuelle spesialisthelsetjenestene de siste 12 månedene før dødsfallet.

Kartleggingsskjemaet

3.8 Hadde pasienten en negativ livshendelse siste tre måneder før dødsfallet? *

Nei
 Ja (spesifiser under)
 Vet ikke

3.8 Spesifiser livshendelsen kort under:

Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja (spesifiser under)» er valgt i spørsmålet «3.8 Hadde pasienten en negativ livshendelse siste tre måneder før dødsfallet?»

3.9 Hadde pasienten alvorlige økonomiske problemer i de siste 3 månedene før dødsfallet? *

Nei
 Ja (spesifiser)
 Vet ikke

3.9 Beskriv kort de økonomiske problemene:

Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja (spesifiser)» er valgt i spørsmålet «3.9 Hadde pasienten alvorlige økonomiske problemer i de siste 3 månedene før dødsfallet?»

3.10 Har pasienten mistet noen i familien i selvmord?

Nei
 Ja, selvmord i familie
 Ja, selvmord i venner eller omgangskrets

Kartleggingsskjemaet hentes på:

www.uio.no/kartleggingssystemet

I skjemaet registreres demografisk og psykososial informasjon om pasienten, samt kliniske opplysninger om oppfølgingen og behandlingen vedkommende mottok i spesialisthelsetjenesten

Personvern og datasikkerhet

Kartleggingssystemet har dispensasjon fra taushetsplikten etter helsepersonelloven § 29 b for å kunne innhente og behandle opplysninger. Vi benytter *Tjenester for sensitive data* (TSD) og *Nettskjema*-tjenesten ved UiO for innsamling og håndtering av data. Kartleggingsskjemaet er kryptert og blir lagret i TSD hvor kun autoriserte personer har tilgang. Pasient, behandler eller behandlingssted vil ikke kunne identifiseres i rapporter eller andre publikasjoner. Opplysninger om enkeltindivider utleveres aldri til andre.

Resultater

Kartleggingssystemet begynner å samle inn data fra helseforetakene i 2019.

Resultatene vil bli publisert i årlige rapporter og forskningsartikler, samt presenteres på ulike konferanser og i undervisningssammenhenger. Funn og anbefalinger vil formidles til myndigheter, helsepersonell, brukerorganisasjoner og allmenheten. Alle data formidles på gruppenivå.

Referanse:

¹ Walby, F.A., Myhre, M.Ø., Kildahl, A.T. (2018). 1910 døde pasienter: Selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling 2008 til 2015 – en nasjonal registerstudie. Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling.